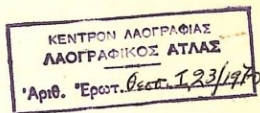

6
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΝΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

30-1-70/22-4-70.

Α' α'. 1) Διά σωρόν ερωρίδοντο "γάμες", δηλ. επέπεδα κήπως έδαφη ή επικλινή, διά δέ τήν θωκυήν των ποιμνίων τό δάσος καί τά "οττανά", δηλ. τά γυμνά έδαφη πρὸς τήν κορυφογραμμήν.

Υπάρχον χωρισταί, διότι γόγω του όρεινού του έδάφους, δέν υπάρχουν άρμετά πρὸς μαχηέργειαν έδαφη.

2) Ανήκον εις τήν παρότητα καί γόγω της συνεχούς καί ποσεισούτ έμεταλλεύσεως υπό των άγροτών, αργαίαν ούτοι διατάγματα.

Σελ. 2-

γ' 4) Έχρησιμοποιούντο μόνον διά τό άγώνισμα. Προήρχοντο έν του ιδίου χωρίου, ήσαν άνδρες καί ήμαίοντο εις είδος. Ελάμβανον 3 διαδάς δι' έναστον σκαμτόρι ή άρτσέιμ. (20 διαάδες έναστον σκαμτόρι ή άρτσέιμ).

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)..... Δέση.....
(παλαιότερον ὄνομα :), Ἐπαρχίας Τριμάριου....
Νομοῦ... Τριμάριου.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος. Δημήτριος... Καραγιάννης.... ἐπάγγελμα διδάσκαλος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Δέση.- νομαῖ. Τριμάριου.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 5.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Εὐκάρη. Α. Πατρικῆ, τό. ξένος. Σκιν-
ζοδήμου. Ἰωάννου.....
ἡλικία. 75. ἐτῶν. γραμματικαὶ γνώσεις.....
ἔτος ἐμβαταστάσεως 1918 τόπος καταγωγῆς Δροσολύρι-Τριμάριον.
β) Καρυγιώ. Δημ. Τριμάρι, τό. ξένος. Πιλάρα, 73
ἔτος ἐμβαταστάσεως 1923. γραμματικαὶ γνώσεις.....

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ;
.....
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ;
.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διαγεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; ... Ἄλλοι... μὲν... διατηροῦν... τὴν... περιουσίαν... ἄλλοι... δὲ... δὲν... διατηροῦν... ἀλλὰ... τὴν... διακρίνουσιν... εἰς τὰ τέκνα των μετὰ τοῦ γάμου των.

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Ἀσχολοῦνται. καὶ .. εἰς .. τὴν γεωργίαν. καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; *καὶ εἰς τὴν γεωργίαν. καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εις αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Λέν. ἐπιτήρχον.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρήμα) ;

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαι ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐπὶ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εις χρήμα ἢ εις εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

Ὀχι.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Μ. ἀκ. αἱ νέοι : εἰς Ἀρξενόβρεταν, Κύνισαν, καὶ Ἰαμάτα, Ἀθήνας, Πάτρας, Τρίφυλλον καὶ ἄλλα.*

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *Ναί, ὡς μαπατανάδες, χαλβα-*

εἰρηδες, σακεμπετῆδες, χυρολόγοι, τσαγκάκηδες.

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;....

... *Μέ. Ἰωάννην. κόπρον. ἔ. καῦν. καί. αἰγοπροβάτων.*

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... *Τό. ἔτος. 1953.*

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας;

... *Ἀπὸ. τό. ἔτος. 1950.*

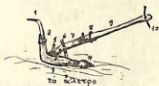
- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονότερο, δίτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατασκεύαζε, τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ;

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἁρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;). *Δέν. χρησιμεύουνται.*
3) Μηχανὴ θερισμοῦ. *Δέν. χρησιμοποιεῖται.*

ε: 1) Χρησιμοποιούνται δύο τύποι σιδηρῶν ἀρό-
τρων. Τό ἀνατρεπόμενον καί τό μονόφτερον. Τό ἀνατρεπόμενον
χρησιμοποιεῖται εἰς τὰ ἐπικλινῆ ἔδαφη καί τό ἐχορήγησεν
ἡ Γεωργική Ἀπηρεσία τοῦ Νομοῦ Τριφυλίας. Τό μονόφτε-
ρον χρησιμοποιεῖται εἰς τὰ ἐπίπεδα ἔδαφη καί τό προμη-
θεύονται ἐκ τῆς ἀγορᾶς.

Ἀνατρεπόμενον

σιδηράζτερον

1. Σταυρός, 2) στα-

βάρι, 3) βέργα, 4)

ὀνιά, 5) Παράβολον,

6) χειρολαβή, 7) ἀνα-

τροπή.

Μονόφτερον

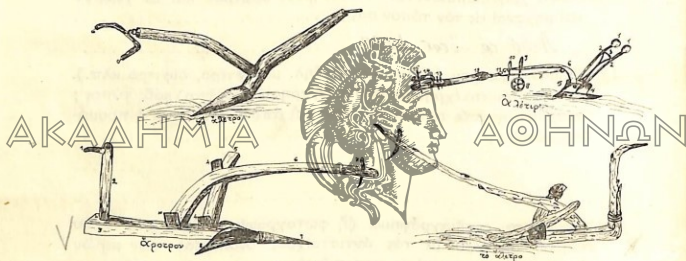
σιδηράζτερον

1. Σταυρός, 2. σταβάρι, 3.

βέργα, 4. ὀνιά, 5. παράβολον.

6. στρώσις, 7. χειρολαβή.

- 4) Μηχανή δεσμάτος τῶν σταχύων (δεματιῶν)...*ὅχι*.....
- 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ*ὅχι*.....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον
-*Τοῦτο ματεσκεύαζον ὑφιστάμενοι ἄροτροι...
ἐκ τοῦ ἰδίου χαλκοῦ ἀντὶ τοῦ ἀγρίου δρακμῶν
ἑκάστον*.....
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν εξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

Σελ. -4-

στ. 2) Τά ξύλινα άροτρα ήσαν όμοια μέ τά δύο
μάτω τής φωτογραφίας τής σελίδος 4 του έρωτημα-
τολογίου. Διέφερον μέ τό έπάνω άριστερά τής ιδίας
φωτογραφίας εις τό ότι τό μοντούρι τών άρότρων
τά όποια έχρησιμοποιοῦντο ήτο όριζόντιον καί έφερον
γαβήν καθεον επί του μοντουριού, σπάθην, παράβολα, έν
άντιθέσει μέ τό μή χρησιμοποιηθέν του όποιου τό
μοντούρι είναι ηγάριον καί τό άκρον του είναι καί
γαβή, έν φέρει δέ σπάθην καί παράβολα.

Τό ξύλινον άροτρον

- 1) γαβή, 2) μοντούρι,
- 3) παράβολα, 4) σπάθην,
- 5) σταθάρι, 6) κχειδέ,
- 7) ένί.

Σελ. 5
Τό υνί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

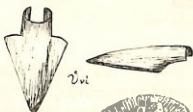
ΑΘΗΝΩΝ

Τό υνί του ξυλίου ἀρόγρου

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφῆσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

.....Ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς ῥαβδόεικον... διὰ τῆς...
ἀροτρίασιν... ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ..Αὐτὴ εἶχε εὐ...
σχῆμα τοῦ χιταχαιτοῦ.....

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ αἰδήρου; ..

Ἦτο... κατασκευασμένη ἐκ ξύλου.....

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....
Σκεπάρνι, σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα (φαχάρδα), δί-
μοιο. (εἰδος σκεπάρνου), ἀρνάρι.....

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Παλαιότερον. βόες. κύν. ἵπποι. καὶ ἡμίονοι.*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *Πάντατε. δύο.*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μέ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;

Διὰ τοὺς. βούτ. ἀναγκαῖος ὁ ζυγός. διὰ τοὺς ἵππους. καὶ ἡμίονους ὄχι.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *Εἰς τὰ μέσαι τοῦ ζυγοῦ καὶ ὑφ' αὐτοῦ ἐκτείνεται.*

ἐκτείνεται τὸ λουρί ἐν δερμάτος, με αὐτὸ συνδέεται ἢ ἐκτείνεται ἐν δούλου, ἐκτείνεται αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὴν προσδένεται τὸ ἄροτρον.

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; *Δι' ἑνὸς γίνεται.*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζεῦξιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Σελίς 6.

Ὁ Συγός καὶ τὰ ἔξαρτήματα αὐτοῦ.

Οἱ Σῦγες

- 1) Συγός, 2) γουρί, 3) ἀετιάγη, 4) Σῦγες,
5) Σουλόχοινα.

Ἀετιάγη (υπέρυς) ἐν Συγῷ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σελ. 7

Θ) 3) Κατευθύνει διά τριχιάς, του δωσίου τὰ ὕδαρ
υδροσθένοντα εἰς τὰ μέρατα τῶν βοτῶν ἢ εἰς τὰ μα-
κρίστερα υδρομεγμένου περὶ ἀγέγων.

Ἰηθοὶ ζευγμένοι

στό σιδεράροτρον

Ὅργανα με

σιδεράροτρον

β) 1) Ὁ υἱὸς ἐπράτα τοὺς βούς καὶ ὁ πατήρ
ἐσήκωσε γρη῏α τὰς τευχὸν καὶ ἔπειτα κατέβαλε τοῦ-
τον πρὸς τὰ πόδια ὥστε ὁ λαὸς ἐκείνου τῶν
βούων νὰ περιέλθῃ ἐντὸς τῶν τευχῶν καὶ ὁ τευχὸς
νὰ καθήσῃ εἰς τὸν ἐπὶ τῶν τευχῶν. Ἐδὲν ἐν συνε-
χείᾳ τὰς τευχῶν μὲ τὰ τευχόσχοινα, προσέδενε τὸ
ἄκρον τοῦ σταλαρίου εἰς τὴν ἀσπίδα τοῦ τευχῶς
μὲ τὸ γομφίον καὶ ἦτο ἔτοιμος διὰ τὸ ὄρρωμα.

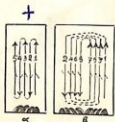
β) 2) Τῶν βουῶν αὐτὰ ἐν ἴδιον τρόπον, μέ τὴν
 διαφοράν εἶναι τὸ συνήκων ἀπόσπον προσαρτεῖται εἰς
 τὸν πυλὸν διὰ χανδρὴν ἀπόσπον, τόσου μήκους, ὥστε
 οἱ βόες νὰ ἀγέχουν ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ ἀπόσπον περὶ
 τὰ 20 μέ 30 ἐκατοστά.

τῶν ἀρθρῶν: Τοιοῦται εἰς γαίμαρξις εἰς τὸν
 λαμὸν τῶν ἀρθρῶν, τὰ σαρμάρια εἰς τὴν ηἰάτην,
 κερτὰ τὰ τραβηχτά (ἀρυσίδες) ἀπὸ εἰς γαίμαρξις καὶ
 τὰ σαρμάρια, συνδέει τὰ τραβηχτά ἀνὰ δύο εἰς ὅ-
 μαστον τῶν δύο μικρῶν φάραγγων, τοῦτους εἰς τὸν
 μεγάλον φάραγγα καὶ τοῦτον εἰς τὸν γάγγιο τοῦ
 ὁρόπου.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

...Ἐγίνετο... καὶ... γίνεται... κατ'εὐθείαν... γραμμὴν...

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποραῖς, νταμιές, σασσιές, μεσθράδες κ.λ.π.) ;

...Δεν ἐγίνετο, ἀλλὰ γίνεται εἰς λωρίδας...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μὲ αὐλακιάν ;

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ.

...Πλαγίως...

Σελ. 8.

6) Με μαρμα ἔγινετο μόνον εἰς τὰ περὶ ἡρά-
για χωράφια, ἢ εἰς τὰ μέρη τοῦ χωραφιοῦ τὰ ὅποια
δὲν ἠδύνατο «νά τὰ δουλέγη το ἀλέτρι».

Οἱ μὲν ἔχοντες «Τρυφάρι» ἔσπερον τὰ χωρά-
φια των με μαρμα καὶ σιδεραρνιά.

Σελ. 9.

4) Διὰ τὴν μαρμαρίαν τοῦ σέτου, κριθῆς,
ρόβης ἔγινοντο τρία ὄργωματα ἑνὰ κατὰ τὴν ἀνοι-
ξιν καὶ δύο κατὰ τὸ φθινόπωρον (δουτώβριος).

Διὰ τὴν μαρμαρίαν τοῦ κραβυτοῦ, καὶ
καλαμιῶν ἔγινοντο τρία ὄργωματα, ἅπαντα
κατὰ τὴν Ἀνοιξιν.

Ὁργωμα
με σιδεράροτρον

AKAΔHMIA

AOHNΩN

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρήσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων.

..Εἰς. ἕνα. τὰ. ὀρθώματα. δέκεται. πρᾶξιως.....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Ἐγίνοντο τρία... τὰ ἀρχαῖα.*

ἐχίνοιο. πῶν ἀνοίξῃς καὶ ἔσται ἀνοίχμα. τὸ δαίτῃς
καὶ τὸ τοῖτον. ἐχίνοιο. τὸν δαίτῃς καὶ ἐ-
στῇ. δαίτῃς καὶ σπορά.

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἂνωτέρω)

Συάτησαν τὸν υἱόν σου κατὰ τὴν Ἀνάβαν (Αγγέλιος) μετὰ τὸν πατέρα σου κατὰ τὸν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱόν σου κατὰ τὸν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱόν σου κατὰ τὸν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν.

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφελῇ ἀσπαστον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ
νάπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν. Δέν
ἀφίενται εἰς ἀγρὰνάπασιν, δίδου το. χωράφια εἶναι ὅλ' ἅμα.

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἄραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν;

5) Ποια εργαλεία ή σκεύη χρησιμοποιούνται : α) κατά την σποράν.
π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Χρησιμοποιείται ο πρῶτος (μαρτυρο καταβίβειν -
σιν)

β) Με ποια γεωργικά εργαλεία (ή τυχόν άλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρουτία) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕψι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

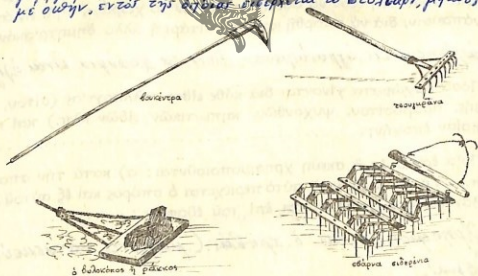
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρῳ τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; . Γίνεται. μὲ ἑλλειψοειδῆ.. σιδηρᾶν ράβδον., ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ.. εἰς τὸ ἐν ἄκρῳ τῆς ἀξιάτης, ἢ ἀδιαία εἶναι.....

Διόκη.. ..

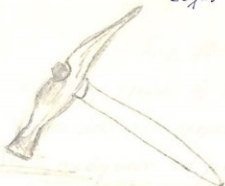
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Γίνεται διβόλισμα.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινων ἐκ τούτων).

Ὅσα μέρη τοῦ ἀγροῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ, ἐκαστὸν μῆκος εἰς τὸ ἐν ἄκρῳ, ἢ εἰς τὸ ἄλλο καὶ εἰς τὸ μέσον μὲ ὄωγην, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσέρχεται τὸ βουλτάρι, μήκους 1 μέτρο

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

καρμάς

συσπαρνιά

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ἀξιάγη

ΑΘΗΝΩΝ

1. καρμάς
2. συσπαρνιά
3. ἀξιάγη

Σελ. 11.

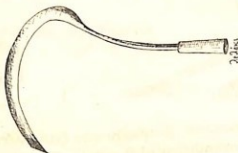
6) "Όλη σχεδόν ή ολιγογένεια. Καθαρίζουν
τόν άγρόν από τίς ήτέρες, τά χόρτα, σπάζουν "τίς
μάζες", σπάζουν τά μέρη του άγρου τά όποια
δέν δύνανται νά άρρωθοούν μέ τό άξέρι. Άλλος
όδηγεϊ τά Ιώα διά χοινίου κατά τό όργωμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

π.χ. μέ τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)
 .. Μ.έ. τ.ό. δρεπάνι. ἢ το. ξύμ.κ.η. και. τ.ό.
 μαμη.κ.ω.τ.ά. ἢ το. ὀδοντωτ.ά.

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε ἑπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) θερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μ.έ. μ.ο.β.ε.λ.ε.ς. Σ.ζ.ά. η.ε.ρ.ώ.δ.η. μέ. τ.ό. δρεπάνι.

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσετε αὐτήν). ἢ. λ. ε. η. ε. δ. τ. αὐ. δρεπανιοῦ. ἢ το. ὀδοντωτ.ή. τ.η.τ. μ.ο.σ.σ.α.τ. δ.μ.α.ρ.ή.
- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του; (σχεδιάσετε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .. ἢ. χ.ε.ι.ρ.ο.λ.α.β.ή. τ.ῆ.ς. μ.ο.σ.σ.α.τ. ἢ το. ἐπ.ή.μ.η.μ.ε.τ. δ.ύ.λ.ο.ν. μ.ή.μ.ε.τ. δ.ρ. ε.κ.α.τ.ο.ε.ζ.ῶ.ν. ... Ὁ. σ.ι.δ.η.ρ.α.ῦ.ς. δ.μ.ε.τ.ῶ.ς. ἐ.λ.έ.γ.ε.το. μ.ο.σ.σ.α.τ.ά.

Τό δρεπάνι

Ἡ κοσσιά.

Ἡ γαβή τῆς κοσσιᾶς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τό δρεπάνι

Ἡ κοσσιά

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ἐργαστήρια... τὸ...*
ἐπιορμηθεύοντα ἐν τῇ ἀγορᾷ...

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *ὁ θερισμὸς τῶν ὀσπρίων καὶ τῶν...*
ρόβων ἐχίνακα ῥάπτουσι δι' ἐκριζώσεως...

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σίτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *ἐθερίζοντο γὰρ τοῦ χαμηλὰ διὰ...*
τῆν ἀνάμνησιν τοῦ ἀγίου...

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λεγόνται). *ἐλέγοντο...*

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους...*
τὰς χεριάς...

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *οἱ χεριές τοποθετοῦνται πρὸς...*
μαζί, τρεῖς ἢ τέσσαρες αἱ δὲ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν...

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται ἀγκαλιές. ... *Εξέρχοντο... ἀγκαλιές...*

γ. Οἱ θερίσται.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερίσται, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; *Εξέρχοντο οἱ ἄνδρες,
 αἱ γυναῖκες καὶ αἱ μεγαλύτερα παιδιά. Δέν ὑπῆρχαν
 ἐπαγγελματίαι. Θερίσται Παλῆαις ἀλλήλα καθαροῦτο.
 (παραμαρτιά).*

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή, εἰς χρῆμα, ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε με τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντο τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; Ἐδίδετο καὶ δίδεται. Δέχ. ἡρχίζον. ἡρξέ. ἡμέραν. Τρίτην. ἢ Παρασκευὴν, θεωρουμένην. ὡς ἀνάσθεν. ἡμέραν. ἔχουν μὲν ὥρα ἐάντινα.

5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ἐτραγουδοῦσαν. καταγράφεται. εἰς. φέλλαν. χάρτιν.

6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. Τὴν ἡμέρην ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ καὶ εἰς τὸ πικρῶν. τοῦ χωραφιοῦ. ἔδιδεν. σταυροειδῶς. μέρος. αὐτοῦ καὶ. ἔγρεων. μέ. τοῦ. ἀποκοπέντας. στάχυν. σταυρῶν. τὸν σταυρῶν. ἐσοφθέον. εἰς. τὸ. εἰκονοστάσι. Εἰς. τὰ. τέρας τοῦ. θερισμοῦ. ἐγέγων. τὰ. δρεπάνια. εἰς. πᾶν. ἀέρα. καὶ. ἤρχαντο. καὶ. καὶ. χρόνον. περισσάτερα.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ. ἐατήρας. τῆς. ιδίας. ἡμέρας, ἡμέ. καὶ. μετ. κον. αἰ. στάχυν. ἡμέρας. ξήρανσιν.

5) Ποια τραγούδια έτραγουδούσαν κατά τον θάνατόν.

α) Ο Γιάννος κ' η Παχώνα.

-1-

Κάτω στον κάρητο
κάτω στην Έλασσόνα,
ποτίζει ο Γιάννος
κ' η Παχώνα.

-2-

Στοιχίματα βάζουν
ο Γιάννος κ' η Παχώνα,
πολύς δά διγύση ηροτού

κ' η Παχώνα.

-3-

Διγάζει η Παχώνα
ηροτού νά'ρθη τό'χιόμα.

-4-

Νερό βρέ Γιάννο
γιατί δά ηεδάνω,
στοιχίματα άλλη φορά
δέν βάζω.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β) Μάνα με καυοράντρες.

Μάνα με καυοράντρες
καί μ'έδωσες στον κάρητο.

Ο κάρητος δέχει θέρμα
καί τ'α βαρήματα σιάχο.

κι εγώ τό μάνα δέ βαστώ

Τεστώ νερό δέ ηίνω.

Νά σιάγω μάνα δέ μητρώ,

οὐδέ κι νά θερίσω.

Έδω ο μούσμος δέ χαζέ,

τρυγόνά δέν τό χέει.

Τό γέν τρεῖς Ἀγραφιώτισσες
 τρεῖς Ἀγραφιωτοῦρες,
 ἡλ' οὐκ οὐκ τῆς γῆρας τό γαρό
 τῆς ὠρδίας τὰ ὠράγια.
 Τῆς γῆρας μᾶς ἀρρώσθησε
 βαρεῖά γιὰ τὰ ὠεράνη.
 Χαλεύει τὰ γύρεντα
 δέν βρίσκονται εἰς τὸν κόσμον,
 χαλεύει γὰρ ἀπὸ γαρό
 καὶ ἀπ' ἀφ' ὧν τὰ γὰρ. -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεματίασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δεσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιοῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.. *Id. μ.μ.μ.*

περὰ μέγ. τῆς. οἰμογενεῖας. ἐθάμβησαν. ἐν. τοῦ.
 ἐδάφους. τῆς. ἀγλαΐης. καί. τῆς. ἀσπερίδου. εἰς
 τὸν. ἀρχηγόν. τῆς. οἰμογενεῖας. ὁ. δ. ὡς. ὅτι. ἀφ' ὧν. ὁ. ἄνθρωπος.
 εἶχε. κατασκευάσει. δ. ἐματιμόν. ὁ. τριβύτας. παρ-
 χούς. ἡρατοῦς. σίτου. βρεχόμενος. καί. ἐπ' αὐτῷ. εἰς
 ἕνα. σπον. δ. ἐματιμόν. ἐπαυροῦται. ἡ. ὁ. ἄνθρωπος. ἀγλα-
 αῖας. ὁ. εὐκλείδης. ἐν. μέγ. τῆς. χάριτος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

- 3) Τα δερμάτια μετά τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνε-
κεντρῶνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ; Πόσα
δερμάτια συνεκεντρῶνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο; ἔτο-
ποθετοῦντο ἀνά τρία δερμάτια, ὡς παραδείξαι. Ἄν. ἐπα-
μηνέσα. βραχὺ, συνεκεντρῶνοντο. εἰς ὕψιστον μέρος τοῦ
παραγραφῶν, «κά μὲν τὸ πλεονὲς τὸ κρέα», καὶ ἐτοποθετοῦντο,
ὡς τριάντα δερμάτια, εἰς σχῆμα κύκλου «ἀδηνμητιά» μὲ τοῦς
ἐσάκτους πρὸς τὸ μέσον καὶ παχίως πρὸς τὰ ἅνω γὰ τὰ
μὴ «εὐτεῖσαι τὸ νῆρό».

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Σελίς 16

2) (Συνέχεια). Ἐλάμβανεν μετὰ ταῦτα τὰ ἄκρα
τοῦ δεματιοῦ καὶ πατώντας μὲ τὸ πόδι ἐπὶ τῶν
ἀγκυλῶν, ἐέφιγγε τοῦτο δυνατὰ σφίβοντας τὰ
ἄκρα τοῦ δεματιοῦ, τὰ ὀδοῦτα ἄκρα ἡνωμένα
τώρα ἐπέρνα κάτωθεν τοῦ σφιγμένου πλέον
δεματιοῦ διὰ νὰ μὴ γλιστρῇ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Δέσμο

δεματιοῦ

Σελ. 17.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

1. Μουσείας

2. Στρατογείου

ΑΘΗΝΩΝ

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Ἀπρ. 20. 2900..*

περίηται.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. *Ἐχίνετο καὶ χίνετο μὲ τὴν ἐπεσφαιριά. ἢ..*

μὲ τὴν κοσμά......

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανό, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... *Ἐσυνθίζετο μόνον μὲ ἀγριοχάρτα καὶ φύλλα ἀραβοσίτου. Ἡ κοπὴ τῶν ἀγριοχάρτων ἐκίνετο μὲ τὴν κοσμά. Μετὰ παρέλκειν μίας ἡμέρας ἐς ἐκκρίετο τὸ κοσκὸν χάρταν διὰ τὰ ξηρανθῆ καὶ οἷα τὴν ἄρην. Ἐξηγρῶν τὰ φύλλα ἀραβοσίτου ἐκώφοντο μὲ τὰς χεῖρας καὶ ἐξηραίνοντο εἰς τὸν ἥλιον.*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *Κιὰτὰ τὰν μῆνα Μάιον μὲ κοσμά. ἢ μὲ δρε-*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

φάνι... εἰς τὰ περὶ ἡμέρας ἐκάσθη.....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

Σελίς 17.

3) Μετά τήν λήραναι τὸ μωσέν χορτὸν ἐδέετο εἰς δερμάτια, τοωδοετῶνας δύο ἢ τρεῖς "εἰρήνια,, (με-
γάλας ἀγλαίης) ἐπὶ τοῦ δερματινοῦ (ἐγένετο ἐκ τοῦ ἰδίου
χορτοῦ ἐκρίνοντάς τε) καὶ μετεφέρετο διὰ τῶν βίων
εἰς τὸν ἀγρωῶνα.

Ἐάν δὲν εἶχον εὐρύχωρον ἀγρωῶνα ἔυανον θημωιά
εἰς τὸ ὑδατοδρόν, τοωδοετῶνας τὰ δερμάτια ὡς κα-
κορέφου συλίνου σάβου, ἐμωηγμένον ἐντὸς τοῦ ἰδάγου, εἰς
σχῆμα κώνου. Ἐργαεῖα διὰ τοῦ δερματινοῦ τοῦ χορτοῦ δὲν
ἐχρησιμοποιοῦντο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Θημωιά χορτοῦ

στό ὑδατοδρό

Σελ. 17.

Κοσσιά

Σρεγάνι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κοπή χόρτου

μέ την κοσσιά

φωτογραφίας)

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκentrώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

... ἡ μεταφορά τῶν δεματιῶν ἐγένετο διὰ τῶν
τύων εἰς τὸ ἀγρὸν πρὸς ἄμεσαν ἀγρινιφίαν.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; ...

ἑκατέτατο θεμωνιά. Ἐσφαδεύοντο εἰς σχῆμα αὐτῶν
ἀντὶ τούτων ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῶν ἑσφ.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλώνι;

... Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν ἀγρὸν διὰ τῶν ἀγρινιφίαν
τῶν δημητριακῶν.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

κατεσκευάζετο ἐν τῷ χωρίῳ
εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τῆς οἰκίας
πλάτῃ. ὁ ἄλκιμος ἀγαθαίτητος διὰ τὸ ἄλκιμον

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἔάν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενεάς, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Ἄρχα...*

*εἰς μίαν καὶ ἄλλα εἰς περισσοτέρας οἰκογενεάς... Ἡ...
σειρά. εἰδέξαμεν ἀρχαῖα. ἔχον παιδαγογίαν. ταῦτα μέγα
καὶ ἀλωνιστὴ ὅλα τὰ δεκάτια.*

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; *Ἀρχαίς...*

*μηνάς. Αὐγούστου. καὶ ἔληξε. μετὰ τὴν ὠαρέμωσιν.
ὁρίσαν ἡμέραι.*

- 7) Εἰδὴ ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνα (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνα (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάγραμμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *Πετράλωνα... Ἰερωτάτων*

*κατὰ τὴν πύλιν. καὶ ἐκ τῶν πύλιν. ἡ γὰρ ἐστὶν
ὡς ἐστὶν. καὶ τῶν πύλιν. καὶ τῶν πύλιν. καὶ τῶν πύλιν.*

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστοῦ ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνα)· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων)... *Καθαρισμός. τοῦ δαπέδου. ἀπὸ χάρτα*

*α.β.π., ὡς ἐρεῖται. τῶν πύλιν. τοῦ δαπέδου
καὶ. ὡς ἐρεῖται. τοῦ γύρου. τοιχώματος.*

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *Ἡ προετοιμασία*

*τοῦ ἀλωνιοῦ. ἐκίνατο. πρὸ μεσημέριον ἡμερῶν, ἢ. δὲ ἐναρξις τοῦ
ἀλωνισμοῦ. ἀναβλήθησε. ἡμέρας. ἑπτά. Παρασκευῆς
κυριακῆς καὶ ὡρὴ τῆς 10ης πρωινῆς.*

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

Τό γεράζων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Ἐκαταθετέτω μία . σειρά δερματιῶν . ἀέρις . τοῦ ἀγωνοπέδου . με-
τά . σταχύνα . ἥρας . καί . ἔσω . καί . ἔνω . εἷσα . ἑτέρα . σειρά . κατὰ .
τόν . αὐτὰν . τρόπον . μέχρις . ὅτου . μαρυγθῇ . ὁλόκηρος . ἢ . ἐπι-
φάνεια τοῦ ἀγωνίου . Μετά ταῦτα εἰσὼσαν τὰ δερματιῶν .

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιο-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νίου ὁ ὅλος στυλός, ὅπου δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
στρουλουργός, δουκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα... Τ.ό.

Ἀλώνισμα . ἐγίνετο . διὰ . τῆς . καταπατήσεως . τῶν . σταχύων
κατὰ . ἀντιπεριστροφικὸν . μηχανισμόν . ἰσχυρὸν . ἢ . ἡμιμόδιον . πρὸς
ἐκτεταμένον . διὰ . σχοινίου . εἰς . τὸν . ἀγωνόπεδον

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειᾶς
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλὸς εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνίου. Τὰ ἀλώνιζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
μένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειᾶς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον

Αζωτισμός

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ
61202

στο Γεράκι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

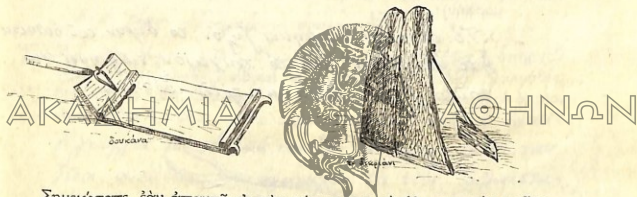

ΑΘΗΝΩΝ

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

Ἐδέετο. τὸ ἀχρινί. εἰς. θηρίαι. αἱ. ἐάσθαι. ἀερί-
βαζζακ. τὰν. γαμῖον. τῶν. ἱερῶν. ἢ. ἡμῶν. τὸ. ἄχζακ
δὲ. ἀμφο. ἐδέετο. εἰς. τὰν. ἀχρινόσχακ.....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐzeugμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) Ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

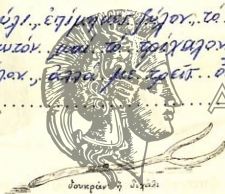
..... Ἄρχιτε. ματὰ. πῆν. 10^{ην} πρωΐνῃν. διὰ. τὰ...
 "σημειῖν". ἢ. φρασίᾳ. καὶ. καί. χτυπήσῃ. ὁ. ἡγεύς...
 ταύς. στάχυν, ὥστε. τὰ. σπάρειν. Διευθύνω...
 μέ. τὸ. ἡλιοβασιλεμα.....

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

... Τὸ. διμοῦρι., ἐπίμηκες. ξύλον., τὸ. ἄκρον. τοῦ. δακτύλου...
 ἢ. τὰ. ὀδοντωτὸν. καὶ. τὸ. πλάγιον., ἐπίμηκες. καί...
 τοῦτο. ξύλον., ὅπως. με. εἶπῃ. ὀδοντῶν.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

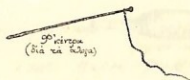
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ; ... Ὁ. γεωργός. μέ. τὸ. διμοῦρι. ἐρρίπητε...

ἐκείν. τοῦ. διαγραφόμενου. ὑπὸ. τῶν. ζώων. κύκλου...
 ταύς. αἰώων. στάχυν.....

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ἀνάθεον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα)... Ἦτο...

ἐν. χρήσει. θόρα. (ροῦρα). ἐν. χειρὶ. ξύλου. μῆκος...
 1,5. μέτρον. ἀνάθεον.....

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. *Ἐλέγετο. ε. φράμα. ἤλωνι. Ἰουλι. καθ' ἡμέραν. ἓνα ἢ δύο φράματα.*

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)
Δέν. εἶχον. ἰδιαιτέραν. ἐργασίαν.

- 17) Ποιοὶ ἡλωνίζον: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνοῖται καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ αἰγὰς καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμόν. *Ὁ γεωργός. μετὰ τῶν ζῶα. ἢ. δέν. εἶχον. ἰδικὰ. του. Ἰῶα, ἀνεδέσεν. τὸν. ἀγωνισμόν. εἰς. τοὺς. ἀλωνιστάς. δες. π. ο. ε. ἀφορᾷ. διέδετον. ἰδικὰ. των. Ἰῶα.*

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

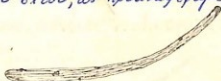
Τὸ κοπάνισμα. των. σταχύων. τοῦ. σίτου. ἐγένετο. μόνον. ἐπὶ. ἐκτελείν. ἢ. παραλαβὰ. βοδία. διὰ. τὰ. λαβὼν. τὸν. ἀλωνισμόν. ὅπως. εἶχον. μέχρις. οὗ. ἀλωνιστοῦ. ὅπως. εἶχον.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; *Ἐλέγετο. ἐκ. κομφοῦ. ματεσμενιάζου. ἐκ. παραλαβὰ. μῆκος. 1,5. μ. καὶ. πᾶχος. 10. ἐκ. εἰς. τὰ. ἐκ. ἄκρον. καὶ. περὶ. τοῦ. εἰς. τὴν. λαβὴν.*

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.). Ἐχρησιμοποιοῦντο... ὡς καὶ ἐν μέ-
ραν... μόνον... διὰ τὰ κοπάνισμα φακῆς, ρεβιθιῶν...
ὁδωρίων καὶ ἐνίοτε τοῦ σίτου, ὡς προαναφέραμε εἰς
τὸ 18 ἐρώτημα.

κοπάνος στερομνός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ἀμυγδ. δημοτικῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οικογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; Ἐγένετο μόνον ἐξ ὧν τῶν μελῶν τῆς...
οἰκογενείας καὶ ἰδίᾳ ἐξ ὧν τῶν ξυγγενῶν.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

Κοπάνισμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κοπάνισμα

Σελίς 25.

22) Ποια τραγούδια έτραγουδούσαν
κατά τον άγωνισμόν.

α) Στρουμπούλου μ'

Στρουμπούλου μ' σε' άγώνι σου
με' όξω στού περιόρι σου,
καδόσαν νιός με' άνύπαντρος
με' ένας μορφοπαλλήκαρος
καί τή στρουμπούλου ζέτασε
χίλια φλογιά την έταξε.

Στρουμπούλου μ' σου'νε ή μάνα σου
που'νε με' ή πατέρα σου.

- Η μάνα μ' ηαί στην έμνησιά
πατέρα μου στα μαγαζιά
με' έχω στρουμπούλου μοναχή.

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) Ἐτοξεύοντο ἐντὶ ἀφαιρέσεως καὶ τὰ ἀποδύνημα κατέβηκε ἐν τῶν χωρισμῶν τῶν μαλακῶν. Τὰ ἐρόζωγα μεταφέροντο εἰς τὸ ἀνέμιον πρὸς ἀχυροποίησιν. Ἐτοξεύοντο τὸς στάχους ἐπὶ ἐξῆς θηρακῶν ἐκράζοντο μέσῃ μίαν χεῖρα τοῦτοισι καὶ μέσῃ ἀρρῆτι..
ἀνεβόμα ἐν τῷ τῷ βροντοπύλῳ.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζφών, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;
 Ἐτραγουδοῦντο : καταγράφονται εἰς φύλλον.
 χάρτου.....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπινοήθη (πρόσωπον, συντεταγισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΔΟΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

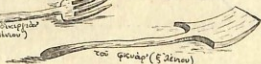
- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνιστικοὶ στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. Δέν. εἶλον. ἰδιαίτερον διαμασίον. Ἐσωρεύοντο μέ. τὰ δικιργιάν. τὰ τριτάχα καὶ τὰ φικιά-
 ρια καὶ τέρας. μέ. δικιργιάν. ὅτι δέν. ζῶντα καὶ
 μαζεύοντο τὰ ἄρραφια.....

τοῦ δικιργιάν (ἔλενον)

τοῦ δικριάνι (ἔλενον)

τοῦ φικιάρ (ἔλενον)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

β) Τώρα είναι ο Μάρς καὶ ἡ Ἀντοῖς
μωρὲ γράσινο δέντρο.

Τώρα είναι τὸ μαρομαῖρι
Μῆτρο, μαημένε Μῆτρο.

Τώρα κι ὁ ξένος βούρχει
σὸν τόπο ^{τὸν} νὰ γάη.

Νύχτα σεβώνει τ' ἄλογο

νύχτα τὸ μαριχώνει

βάλει τὰ γέταρα χρυσά

κι τὰ μαρσιὰ σπένει.

Κι ἡ κόρη τὸν ἀνέστησε
ἀπὸ τὰ παρὰ τὸν

- Αὐτοῦ τοῦ γὰρ γένεθ μου
θά'ρθω καὶ γὼ ποτὶά σου,
νὰ σοῦ ξυμῶνω τὸ γωμί
νὰ γένω τὰ εἰμουτιά σου.

- Ἐδῶ τοῦ γὰρ κόρη μου
κοράσιο δὲν πρέπει,
γιατὶ ἔναί Τουρμοὶ ἀνύπαντροι
Ρωμαῖοι παλλημάρια,
σοῦ παίρνουν τὸ μαμάρι σου
χάνεις τὴν ὀμορφιά σου. -

γ)

Στόν ἄμμο ρύϊ ἔσειρα
νά μή δασουγυρώσῃ
αι αὐγῆ' του δασουγύρωσε
καί θερισμούς δέν ἔχει.

Βάνω Τοῦρμοι τό δέριζαν
αι Ἑβραῖοι τό κουβαλοῦσαν
αι ὁ βασιλιάς τ' ἀγώνιζε
μέ τή χρυσή τή μούρα,
θώνει τά πικρά χρυσά
αι τά κυρία σπέρμα,
καί ἡ μάρα μέ τή μάνα της
τρέφω ἀπ' αὐτόν.

- Μάρου μ' μή κουρνιαχτίζεσαι
καί μή δέ καίει ὁ ἥλιος.

- Ἐγώ τόν ἥλιο ἀγαθῶ
τόν κουρνιαχτό θηλεύω,
αι' αὐτόν τόν ἥρωτο λικνιστή
θέ νά τόν πάρω.

- Γιά φεύγα Μάρου μ' ἀπ' αὐτοῦ
πολύ προικιό, χαλεύει.

- Σαν τό χαλεύει θώπετε του
ἀνιάδευτο εἶναι αι ἄς τό πάρῃ.

- χαλεύει τὸν ἥλιο πρόβατα
 καὶ τὸ θεῖον χίμαιρα.
 χαλεύει τοὺς μέγλους δώδεκα
 μ' οὐλο τοὺς μυλωνάδας,
 ἔστι ἀγέδουν μέ τὸ νερό
 καὶ ἔστι μέ τὸ γάλα
 καὶ στὴν ἀγρό τοῦ χαλατιοῦ
 γενναίνουν τὰ κορίτσια.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

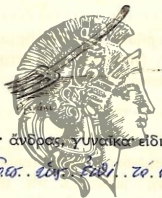
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ὁ σχηματίζμενος σωρός εἶχε σχῆμα ἐτροχῆ-
ροῦ.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Ἐχίμετα μὲ τὰ συνηθισμένα σιδηρὰ φτυάρια.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει) ἄνδρας, γυναῖκα ἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἐλίχνισον ἄνδρα ὡς ἐπὶ τὸ ἀμείψον.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Ἐλέχοντο ὡς τὰ σταχὰ καὶ ὁ καρπὸς ἀποχωρίζετο
μὲ τὸ πόδι τοῦ ζώου.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῆσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)* διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

.....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

*Ἐκίκετο... κατὰ... τὸ... ἀνέμισμα... ἀπομακρυνόμενων τῶν κο-
 τάρων... ὑπὸ γυκαυῶτος... διὰ... σαρώθρου...*

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνόμενων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

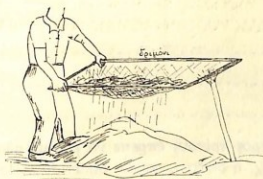
ΔΟΗΝΩΝ

κοσκίνο καλὸν δερμάτινον

κάθρος ἢ ἀριλόγος

νων μὲ ὁπὰς διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἡ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ;

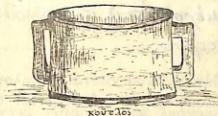
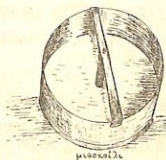
...Ὁ...καρπὸς...σχηματίζεται...εἰς...σωρόν...καὶ...σταυροῦ...μετὰ...τὸ...ἀντισημειώματα...φωτογραφία...

- 8) Ἀλλὰ ἐθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

..Οὐδεμία... ἀφειρή... πρῶτ. τρίτους... κατεβάλλετα.....

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἁλώνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) ..Οὐδέν... ~~καρπός~~... κατεβάλλετο.....

..Εἶχαν... ἐν. χρήσει... πό... μονβέη, χωρητικότητος... 10
...διαδυν... καί... σχήματος... ἀνομιτοῦ... κατὰ μέτρον.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ·
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) ..Ἐντός... τῆς οἰκίας... εἰς... καδῆς... ἢ... ἀμφοδρία...

..Ἐντός... ἀκωμάζου... ἐντός... λάκκων... δια... τὰν... φάθον
...μετρώει... ἢ... συσκευαζώσεως... ὑπὸ... κατασκευαζῶν.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρωνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι . Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

Σελ. 29

κουβέτι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Εἰς τὸν ἀχυρῶνα, εὐρεσάμενον
 η̅η̅σιον. τῆς. ἀλυσίας... Εἰς τὸν ἀχυρῶνα μετεφέρεται μετ'
 εἰς τὴν κατὰσχευασμένην μετ' ἡμέρας. ἔρχονται. ἑρμῆς...

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοῦ καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ἐγίνετο μετὰ τὸ ἀλώνισμα. Πρὸς ταῦτα ἐνοσμήνιζον
 μέρος τοῦ σίτου. διὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ μαλὶ-
 ζέρου.....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

.....

.....

.....

.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....

.....

.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

.....

.....

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ